

	грн						
6.	Прибуток, тис. грн	20012	31382	41519	49140	54121	41162
7.	Рентабельність, %	24,57	37,06	47,43	56,94	66,42	48,38
8.	Одержано прибутку на 1 га, грн	1533	2405	3182	3766	4147	3154
9.	Вироблено цукру на 1 га, т	3,046	3,479	3,863	4,050	4,055	3,779
10.	Використання потужності цукрового заводу, днів	132	155	169	180	180	163

У випадку найгіршого погодного стану собівартість цукру становить 2 049 грн за тонну, тобто в цій ситуації він не є конкурентоспроможним. Оскільки цукор добре зберігається, то можна створювати відповідні запаси за рахунок років з сприятливішими погодними умовами, тобто реально існують передумови стабілізації фінансового стану безприбуткового кооперативу. По розробленій моделі проведено досить багато інших різних розрахунків.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Наконечний Т. С.* Економіко-математична модель оптимізації сировинної бази цукрових заводів // Проблеми праці, економіки та моделювання: Зб. наук. праць. — Ч. 1. — Хмельницький: НВП «Єврика» ТОВ, 1998. — 226 с.

2. *Наконечний Т. С.* Стохастична економіко-математична модель бурякоцукрового комплексу // Моделювання та інформаційні системи в економіці. Міжвідом. наук. зб. Вип. 64. — К.: КНЕУ, 2000. — С. 58—64.

3. *Наконечний Т. С.* Оптимізація виробничого потенціалу економічних систем (на прикладі бурякоцукрового підкомплексу) // Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. — К.: КНЕУ, 2004. — 301 с.

О. Ю. НИЧИПОРУК, канд. екон. наук, доц.
(Київський національний економічний університет)

ВИКЛАДАННЯ ВИБІРКОВИХ ДИСЦИПЛІН: ПОСИЛЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ

Сучасний навчальний план дає можливість студенту самостійно обирати частину дисциплін згідно з його уподобаннями та перспективами працевлаштування. Вибираючи ту чи іншу дисципліну сту-

дент має на меті отримати певну суму теоретичних знань та практичних навичок в певній вузькій предметній області. Тому програма курсу вибіркових дисциплін повинна відповідати цій меті.

Однією з таких вибіркових дисциплін на спеціальності «Бухгалтерський облік» є «Бізнес-планування» (як і на багатьох інших спеціальностях). Студенти-обліковці усвідомлюють, що на підприємствах, де відсутня планово-економічна служба, обов'язки по розробці бізнес-планів, техніко-економічного обґрунтування покладається, як правило, на бухгалтера. Тому дисципліна користується досить високою популярністю.

Особливістю викладання дисципліни «Бізнес-планування» для студентів-бухгалтерів є те, що вони вже опанували більшість дисциплін, знання з яких необхідні для розробки бізнес-плану (економіка підприємства, маркетинг, фінанси підприємств, податковий облік), але не мають підготовки та навичок в галузі планування. Тому система викладання та поточно-модульного контролю по даній дисципліні направлена на те, щоб студент отримав необхідні теоретичні знання та *обов'язково набув відповідних практичних навичок*. З цією метою програмою курсу передбачається, що кожен студент повинен розробити бізнес-план. Бізнес-плани розробляються студентами в наближених до реальності умовах: вони самостійно збирають весь обсяг необхідної інформації, викладач лише консультує їх з питань можливих джерел інформації та методів її обробки. Для студентів, які звикли працювати з готовою інформацією, як це роблять бухгалтери на підприємствах, це один з найскладніших моментів у завданні.

Враховуючи великий обсяг роботи при розробці бізнес-плану та з метою активізації роботи студентів для виконання завдання з них формуються мікро групи з трьох-п'яти чоловік. Для поточного контролю за ходом виконання роботи під час семінарських занять відводиться час для презентації мікрогрупами окремих розроблених розділів бізнес-плану. На останньому практичному занятті проводиться презентація бізнес-планів в цілому. Тобто, курс спрямований на те, щоб кожен студент взяв участь в розробці бізнес-плану на реальних даних, і цим самим закріпив на практиці отримані практичні знання.

Сумісне виконання одного завдання студентами в мікрогрупі має як свої переваги, так і недоліки. Основними перевагами є:

- набуття вміння працювати в команді;
- навчання на чужих помилках;
- набуття навичок презентації.

На першому практичному занятті студентам академічної групи пропонуються різні способи формування мікрогруп: адміністративний (розподіл викладачем), за бажанням та жеребкуванням. Таким чином студенти проходять процес формування команд, вчаться самостійно розподіляти обов'язки і відповідальність.

Презентація окремих розділів бізнес-плану дозволяє не тільки контролювати викладачу хід виконання студентами завдання, а й всім мікрогрупам оцінити недоліки та позитивні сторони виступу колег та внести відповідні корективи у свою роботу.

Фахівці з вищою освітою повинні вміти не тільки виконувати роботу в своїй галузі, але й правильно представити її результати. Більшість студентів у процесі роботи над бізнес-планом мають змогу удосконалити навички презентації. Ці навички стосуються як розробки матеріалів для презентації (плакати, слайди на плівці, фото, презентація в Microsoft PowerPoint), так власне і самої презентації.

Недоліком роботи в мікрогрупі є труднощі з індивідуальною оцінкою внеску кожного студента в розроблений колективно бізнес-план. Цей недолік можна нівелювати системою оцінювання. За виконаний та відповідно оформлений бізнес-план оцінюється викладачем в певну суму балів (від 0 до 40). Потім кожен член мікрогрупи проходить з викладачем співбесіду на предмет володіння інформацією, викладеною в бізнес-плані. За результатами такої співбесіди кожен студент отримує індивідуальну оцінку, яка може бути як нижчою за суму балів за бізнес-план, так і вищою. Потрібно уточнити, що з даної дисципліни студенти отримують залік на основі поточно-модульного контролю. Питома вага бізнес-плану в загальній оцінці складає 40 %, все інше — модульний контроль та поточна успішність. Варто додати, що поточні результати презентації окремих розділів бізнес-плану завжди оцінюються позитивно (звичайно, при виконанні завдання), оскільки на цьому етапі головним є процес обміну досвідом та структуризації знань по окремим темам.

Вищевикладений підхід в повній мірі виправдати очікування студентів, які вибрали дану дисципліну, прищепити їм певні практичні навички та адекватно оцінити їх роботу.

С. О. ОЛІЙНИК, канд. екон. наук, доц.

С. І. ДЕРЕВ'ЯНКО, канд. екон. наук, доц.

Н. П. КУЗИК, канд. екон. наук, асистент
(Національний аграрний університет)

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ